

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pavli Laymann è Societate I: Theologiae Moralis
Compendiv[m] absolutissimum et in quinq[ue] libros
partitum**

Laymann, Paul

Moguntiae

5. De concupiscentia, vtrum voluntarium tollat an minuat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40716

cognoscendi negligētia earū rerum, quarum cognitio non per se, sed per accidens præcipitur, nempe in ordine ad opus, quod præcipitur, non est speciale peccatum: sed accipit speciem suam à legis transgressione, cuius causam vel periculum præbet. V. C. Vincibilis ignorantia, vtrum ieiunii dies sit, quo carnem comedis, pertinet ad peccatum inempeiantię. Vincibilis ignorantia, vtrum sacerdos sit, quem percussis, ad peccatum sacrilegii. 42.

- II Ignorantia & cognoscendi voluntaria omisso vnum peccatū faciunt in genere moris, ad eum modum, sicut actus internus & externus, vnum. Ratio est, quia ignorantia, cum in intellectu existat, non est peccatum, nisi quatenus volita: nō autem volita est, nisi quia eam aliquis posset ac deberet tollere, & negligir.

CAP. V.

De Concupiscentia, vtrum voluntarium tollat, aut minuat?

Nota. Concupiscentia est passio appetitūs sensitivi; persequentis bonum delectabile, vt sunt amor, desiderium, spes, gaudium, ira.

- I Et talis passio diuiditur in antecedentem (omnis voluntatis deliberationem, quæ nec meriti, nec demeriti capax) & consequentem, quæ voluntatis arbitrio excitatur, vt ad promptiorem operationem inserviat.

- 2 Assert. I. Passio consequens non minuit, sed potius auget voluntarium, quia demonstrat intensiorem voluntatis ad actum peccati &c. si quis in se magnum desiderium vini excitet, vt eò intemperantius bibere possit.

Aff. II. Passio antecedens non facit actum, ad quē 3
 impellit involuntariū, minuit tamen libertatem, i-
 mo interdum omnino tollit. Prima pars probatur,
 quia involuntarium est, quod agitur cum tristitia,
 quod vero fit ex amore, id non agitur cum tristitia,
 Ergo passio concupiscentiæ non efficit actum inuo-
 luntarium. Secūda pars probatur, Voluntarium hu-
 manum siue liberum oritur ex intellectu, proponēte
 obiectum cum indifferentia: sed passio cōcupiscen-
 tiæ facit, vt intellectus magis æstimet motiua occur-
 rentia pro ea parte, ad quā sensitiuus appetitus incli-
 nat; idq; ob naturalē sympathiam siue consensionē,
 quæ est inter potentias sensitiuas & racionales, iuxta
 illud: *Quemuis iudicare de rebus sicuti affectus est.* Ergo
 passio minuit voluntarium, per consequens quoq;
 peccatū aut virtutis meritum. Tertia pars prob. Li-
 bertas voluntatis descendit ex potestate intellectūs,
 proponētis obiectū cū indifferentia; sed in vehemē-
 tissima passione, V. C. iræ, tristitiæ, fieri potest, intel-
 lectum adeo perturbatū esse, vt obiectum non pro-
 ponat cum omnibus circumstantiis neq; rationibus
 in vtrāq; partem indifferentem ostensis, sed cū de-
 terminatione ad id, ad quod passio inclinat, exhibi-
 tis solum rationibus, quæ in eam partem tendunt:
 hoc casu voluntas non agit liberè, sed naturaliter ac
 necessariò, adeoq; nō peccat: Confirm. Amentes &
 ebrii ideò liberè nō agant, quia sensus internos per-
 turbatos habent, quæ perturbatio per accidens re-
 dundat in intellectum, quippe in hac vita dependē-
 tem ab internis sensibus. Sed in vehemētissima pas-
 sione, iræ, tristitiæ, sensus interni valde perturbari
 possunt, quæ perturbatio similiter in intellectum
 redundat. Ergo, &c.